

És arra sem, hogy ha megbízzák tankönyvírással, 1 évig kapja meg esedékes havi fizetését, de ez idő alatt ne kölljön tanítania, csak a könyvet megírnia! És persze, a havi fizetése mellé, ha kész a könyv, kapja meg szerződésben biztosított tiszteletdíját. Persze csak akkor, ha a jól megválasztott bírálók lelkiismeretesen átnézték, s ha köllött javították, javították!

Földrajzi Ki mi tud, avagy egy 2015-ben végzett mérés eredményei

Homoki Erika

homoki.erika@nye.hu

Kulcsszavak: földrajz oktatás, vélemények, ismeret

A rendszerváltás óta a földrajz tantárgyat nem kíméli az oktatáspolitikai keretei folyamatosan szűkülnek. A róla alkotott kép, ismeretanyagának tudásszintje igen eltérő a társadalom különböző csoportjainak körében. Ez az ismeret és attitűd meghatározó a tantárgy szempontjából az elkövetkező évtizedekben is. Ezek vizsgálatára már két alkalommal végeztünk mérést. Jelen előadásban a 2015. évi mérés eredményeit mutatom be.

A 2015-ben végzett tudásmérés és attitűd vizsgálat előzménye az MTA Földrajz Oktatási Albizottság részére 2009-ben készült felmérésünk. A kérdőíveket úgy állítottuk össze, hogy nemzetközi standardok szerint ismétlődő felmérésekhez hasonlóan levonhatóak legyenek a földrajzoktatással kapcsolatos hosszabb távú következtetések. A 2015. évi mintavétel alkalmával, a szélesebb körű összehasonlíthatóság miatt a PISA, a TIMMS és az InterGeo tesztekéből is felhasználtunk feladatokat az új mérőlap összeállításához.

2015-ben a mintát a végzős BSc hallgatók csoportja adta. Ezen belül célként határoztuk meg a földrajz és földtudományi szakokon végzetek és az ettől eltérő szakosok tudásának és véleményének összehasonlító elemzését. A felmérést elsősorban az ország északkeleti régiójában elhelyezkedő felsőoktatási intézményekben (Debreceni Egyetem, Miskolci Egyetem, akkor még Nyíregyházi Főiskola) végeztük egy 420 fős minta alapján.

Az eredmények tükrében megállapítható, hogy a földrajrról alkotott vélemény továbbra is felemás, kismértékben gyengült a pozíciója. A tudásmérés hozta ugyan a tudományterületek között elvárt különbségeket, de annak mértéke és területi eloszlása már ettől eltérő módon alakult.

Általános és középiskolás diákok földrajzi tévképzeteinek összehasonlító vizsgálata

Kádár Anett¹; Farsang Andrea²

¹SZTE TTIK Természeti Földrajzi és Geoinformatikai Tanszék; ²SZTE TTIK Természeti Földrajzi és Geoinformatikai Tanszék

kdr.anett@gmail.com; farsang@geo.u-szeged.hu

Kulcsszavak: földrajzi tévképzetek, földrajzi gondolkodás, lemeztektonika, éghajlat, fogalmi váltás, tanárképzés, tanulási módszerek

Az alap-, közép- és felsőfokú oktatásban egyaránt megfigyelhető, hogy ma a gyerekek és fiatalok ismereteiben mintha gyakrabban jelentkeznének komoly hiányosságok, mintha kevesebbet tudnának, mintha nehezebben tanulnának, mintha nehezebb lenne őket tanítani. Mintha nekünk tanítóknak, tanároknak, oktatóknak olyan sok mintha-élményünk lenne, amelyeket már nem elégséges egyszerűen a tudás hiányával magyarázni. Kutatásunkban e jelenség egyik lehetséges okát, a tévképzeteket vizsgáltuk meg egy összehasonlító keresztmetszeti felmérés során.

A tévképzetek kutatása lassan fél évszázados múltra tekint vissza a nemzetközi vizsgálatok tükrében. Magyarországon a 2000-es évek eleje óta indultak meg szélesebb körben kifejezetten a tévképzetekre irányuló kutatások. A hazai kutatások elsősorban a fizika, kémia és biológia tantárgyak tévképzeteire irányultak, de vizsgálták, bár némileg kisebb mértékben, a környezet- és természetismereti, történelmi tévképzeteket is. Ebbe a vonulatba illeszkedik a mi kutatásunk is, amelyben különböző korú gyerekek és fiatalok földrajzi ismereteihez kötődő tévképzeteit tártuk fel.

Kutatásunkban 1111 gyerek és fiatal felnőtt földrajzi tévképzeteit vizsgáltuk két szűkebb terület, a lemeztektonika és az éghajlat témakörök alapvető fogalmaihoz és folyamataihoz kapcsolódóan. A tévképzetek feltárásán túl célunk volt annak vizsgálata, vannak-e életkor-specifikus tévképzetek, hogyan változik a tanulók ismeretrendszere, milyen tanítási-tanulási módszerekkel történik a földrajzi ismeretek elsajátítása, illetve milyen információforrások játszanak kiemelkedő szerepet egy-egy földrajzi jelenség tanulása és tanítása során.

Eredményeink azt jelzik, hogy a tévképzetek száma és jellege nagyon eltérően változik a különböző életkorú tanulók csoportjaiban, de többnyire elszigetelten jelennek meg. Vannak közöttük nyelvhasználatból, médiából, a tanulók prekoncepcióiból és tankönyvből eredeztethető tévképzetek. Több eset jelzi azt is, hogy a sikeres tanulást biztosító fogalmi váltás valószínűleg nem megfelelően történik meg a tanulók kognitív fejlődése során.

Kutatásunk, valamint a hazai és nemzetközi szakirodalmi adatok alapján megállapíthatjuk, hogy a tévképzeteket, mint jelenséget nem tudjuk megszüntetni, de megfelelő tanítási-tanulási módszerek alkalmazásával számuk mérsékelhető. Ebből fakadóan komoly figyelmet kell fordítani a leendő földrajztanárok szakmai felkészültségén túl arra, hogy figyelembe vegyék, és megfelelően felmérhessék diákjaik előzetes földrajzi tudását, prekoncepcióit, és ezek ismeretében készüljenek fel óráikra. Továbbá hasonlóan fontosnak tartjuk a tanulók szövegértelmezésének fejlesztését az általános iskola első osztályától fogva; a tananyag megszilárdítására biztosított időkeret növelését; valamint az iskolai tudás rögzítését a mindennapi életben tapasztalható földrajzi jelenségekhez kapcsolódóan, mert ezek együttes alkalmazásával csökkenthető a tévképzetek száma.

Klíma-változás és oktatása

Kaknics-Kiss Barbara¹

¹*EKE Tanárképző Központ*

kiss.barbara@ektf.hu

Kulcsszavak: klíma-változás, oktatás, oktatási segédanyag

Előadásomban azt kívánom bemutatni, hogy az elmúlt évek kutatásai során milyen tapasztalatokat szereztem a klíma-változáshoz kapcsolódó, oktatott ismeretekről és motivációkról. Arra is kerestem a választ, hogy ezek hogyan alkalmazhatóak az iskolai tanórákon, illetve, hogy mennyire tartós az ilyen irányú tudás.

A bemutatásra kerülő oktatási segédanyagokat két tanév alatt dolgozzák fel a tanulók. A feladatokat, táblai vázlatokat, a rövid ppt. előadásokat a földrajz tantárgy témában hozzá illő részeihez kapcsoltam, figyelembe véve az alap tananyag nehézségét és mennyiségét. A bemutatandó feladatok tartalmi és fejlesztési szempontból változatosak és az önálló információszerezésre, gondolkodásra serkentik a gyerekeket.

Ezen oktatási segédanyagok készítésével és kipróbálásával szeretném elősegíteni az általános iskolás tanulók klíma-változási ismereteinek elmélyítését, környezettudatos magatartásuk és gondolkodásuk fejlesztését. Fontosnak tartom azt is, hogy a diákok már az általános iskolában megértsék az éghajlat-változáshoz való társadalmi alkalmazkodás jelentőségét.